

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมเป็นมรดกของโลกที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาด้านปัญญาและความคิดได้ด้วยการอ่านวรรณกรรม วรรณกรรมจึงเป็นผลผลิตที่ให้ความรู้แก่มนุษย์ ทำให้มนุษย์เข้าใจสิ่งต่าง ๆ โดยผ่านความรู้สึกที่นักเขียนถ่ายทอดออกมาในวรรณกรรม ดังนั้นวรรณกรรมจึงถือว่าเป็นอาหารหล่อเลี้ยงจิตใจของมนุษย์

วรรณกรรมต่างขึ้นจากชีวิตและสังคมที่ปรากฏอยู่จริงบนโลกมนุษย์ วรรณกรรมจึงเป็นเครื่องมือแสดงความรู้สึก และความนึกคิดของมนุษย์และของสังคม วรรณกรรมทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมืองด้วย จึงทำให้สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม ผู้อ่านจึงสามารถศึกษาภาพของสังคมผ่านถ้อยคำที่ผู้เขียนบรรยายไว้ได้และเข้าใจในปรากฏการณ์ของสังคมจากวรรณกรรม ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2542 : 5) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ และอาจสะท้อนสังคมทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมเป็นไปอย่างแนบแน่นและแทบจะแยกจากกันไม่ได้ ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2542 : 5-7) กล่าวว่า “วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน เพราะนักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคม ทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง ขณะเดียวกันวรรณกรรมหรือนักเขียนก็ย่อมมีอิทธิพลต่อสังคมทั้งด้านอิทธิพลภายนอกและอิทธิพลภายใน” นอกจากสังคมมนุษย์เป็นต้นกำเนิดของวรรณกรรม ทำให้นักเขียนนำสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัสรอบ ๆ ตัวเป็นวัตถุดิบสร้างสรรค์ถ่ายทอดความคิดของนักเขียนออกมาแล้ว วรรณกรรมยังมีอิทธิพลต่อสังคมอย่างมาก นอกจากวรรณกรรมเป็นเครื่องแสดงความเป็นจริงทางสังคมแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานทางสังคม วิถีชีวิต ค่านิยม และความคาดหวังในสังคม โดยผ่านทัศนคติและพฤติกรรมของตัวละคร และผู้อ่านไม่ว่าเป็นคนในสังคมเดียวกันกับผู้เขียนหรือในยุคหลังก็ตามจะได้รับความคิดของนักเขียนที่แทรกในเนื้อหาของวรรณกรรมไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง ดังที่ รินฤทัย สัจจพันธ์ (2525 : 50) กล่าวว่า “นวนิยายเป็นเรื่องที่สะท้อนวิถีชีวิตและสังคมปัจจุบัน เป็นเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่สะท้อนให้รู้จักชีวิต รู้จักสังคม รู้จักมนุษย์ ให้แง่คิดและคลี่คลายปัญหาในบางครั้ง” เพราะฉะนั้นวรรณกรรมจึงไม่ใช่เพียงสิ่งที่ให้ความเพลิดเพลินเท่านั้น ยังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม เนื่องจากวรรณกรรมชี้แนวทางปฏิบัติ ชี้ให้เห็นปัญหาและทางแก้ไขปัญหาของสังคมและสั่งสอนผู้อ่านในสิ่งที่พึงงามของชีวิต

นวนิยายเป็นรูปแบบวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งนักเขียนถ่ายทอดประสบการณ์ในการใช้ชีวิตของตน นำมาเขียนเรื่องราวหรือเนื้อหาเพื่อเผยแพร่ความคิดของตนแก่สังคม ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2514 : 141) กล่าวว่า “นักเขียนคนเดียวเปรียบเสมือนสามคน คือเป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้น และเป็นพลเมืองของสังคม” นั่นหมายความว่านอกจากนักเขียนมีหน้าที่แต่งเรื่องขึ้นมาแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นักเขียนใส่ใจเหตุการณ์บ้านเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้น

และเป็นตัวแทนที่แสดงความคิดเห็นของบุคคลส่วนใหญ่ในยุคสมัยนั้นอีกด้วย เพราะฉะนั้นเนื้อหา ผลงานของนักเขียนจึงใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ดังที่ เจตนา นาควัชระ (2520 : 30) กล่าวว่า “วรรณกรรมเป็นเครื่องแสดงออกทั้งความรู้สึกกับความนึกคิดของมนุษย์และของสังคม” และจำเรียว แสงดวงแข (2520 : 1) กล่าวว่า “วรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคมอย่างลึกซึ้ง สังคมเป็น แหล่งกำเนิดวรรณกรรมและวรรณกรรมทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคม ผู้สร้างวรรณกรรมอยู่ในสังคมใด ก็จะนำภาพสังคมนั้นบันทึกไว้ในวรรณกรรม จะโดยทางตรงหรือทางอ้อม จะโดยสำนึกหรือไร้สำนึกก็ตาม” วรรณกรรมเป็นภาพถ่ายของชีวิตจริง เพราะฉะนั้นมนุษย์ศึกษาวรรณกรรมก็เท่ากับศึกษา แนวคิด ความเป็นอยู่ ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมในสมัยยุคนั้นด้วย เพราะว่าวรรณกรรมเป็นคั่น ฉ่องแห่งยุคสมัย (บรรจง บรรเจอดศิลป์. 2524 : 95)

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีประวัติอย่างยาวนานและมีอิทธิพลต่อประเทศอื่น อย่างมากตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน ฉะนั้นความเป็นอยู่ของสังคมจีนสมัยก่อนจึงน่าสนใจมาก โดยเฉพาะลักษณะของครอบครัวจีนซึ่งเป็นส่วนประกอบอันสำคัญในสังคม และมีบทบาทหน้าที่ต่อ สังคมเป็นอย่างมาก ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุด ดังที่ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544 : 40-43) กล่าวว่า ระบบครอบครัวจีน มีการสมรสแบบสามีภรรยาเดียว (Monogamy) มีครอบครัวแบบ ขยาย (Extended) สำหรับคนชั้นสูงหรือคนมีเงินมีชื่อเสียง เป็นแบบแผนครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) สำหรับครอบครัวชาวบ้านยากจน ที่อยู่อาศัยหลังแต่งงานเป็นแบบไปอยู่กับฝ่ายชาย (Patrilineal) ผู้มีอำนาจในครัวเรือนคือฝ่ายชายหรือสามี และประการสุดท้าย เรื่องของข้อห้าม แต่งงานกับญาติใกล้ชิด ก็มีเหมือนสังคมอื่นและจะเป็นการแต่งงานกับคนนอกตระกูล ซึ่งอาจเป็น เพื่อนรักใคร่นับถือของพ่อหรือของตระกูล โดยที่หญิงสาวและชายหนุ่มมักไม่รู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน มีการหมั้นและพิธีแต่งงานตามประเพณี ฯลฯ

วรรณกรรมแปล เป็นสิ่งที่นักแปลแปลจากวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอื่นมาเป็นภาษาตน ให้ผู้อ่านได้อ่านได้รู้วรรณกรรมที่ดั่งงามในภาษาของตนได้ และรู้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยการแปลวรรณกรรมแตกต่างจากการเขียนหนังสือ เพราะการแต่งหนังสือ ผู้แต่งหรือผู้เขียนใช้ภาษา ของตนเองเขียนเรื่องเรียงเรียงความรู้ความนึกคิดออกมาเป็นภาษาเขียนที่ถูกต้อง ตามระเบียบวิธีการ แต่งวรรณกรรมแต่ละชนิด ส่วนการแปลนั้น ผู้แปลจะต้องชำนาญภาษาของตนเองแล้ว ยังต้องรู้ภาษา ตลอดจนความรู้เรื่องที่จะแปลและความรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย วรรณกรรมแปลจากภาษาอื่นเป็น ภาษาไทยทำให้ผู้อ่านชาวไทยได้รู้จักโลกและสังคมของชาติอื่น (ไพโรธ เลิศพิริยกุลม. 2542 : 118) วรรณกรรมแปลที่เริ่มเป็นที่นิยมในสังคมไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะวรรณกรรมแปลจากสาธารณรัฐ ประชาชนจีน ซึ่งทำให้ผู้อ่านชาวไทยได้เรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมจีนจากวรรณกรรมแปลเหล่านั้นได้ เป็นอย่างดี

วรรณกรรมหลายเรื่องของเฟิร์ล เอส. บัค แปลโดย สันตสิริ มีลักษณะที่กล่าวถึงชีวิตความเป็น อยู่ของชาวจีน ได้แสดงภาพของสังคมจีนให้ผู้อ่านได้เห็นอย่างชัดเจน เพราะว่าวรรณกรรมได้ ถ่ายทอดมุมมองของสังคมบางด้านอย่างลึกซึ้ง ส.พลอยน้อย (อ้างในสันตสิริ. 2543ก : 135) เล่าว่า เฟิร์ล เอส. บัคเป็นชาวอเมริกันที่เคยใช้ชีวิตอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเวลาหลายปี เขาได้เห็น ได้สังเกตทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสังคมจีน และนำเสนอผ่านผลงานวรรณกรรมของตน โดยสะท้อนภาพครอบครัวชาวจีนทั้งด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างคนที่อยู่

ในครอบครัว การดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ค่านิยม สถานภาพของชาวจีน ฯลฯ ซึ่งจะชักชวนมนุษย์ให้เห็นความสำคัญของคุณธรรมที่ดั่งงาม นอกจากนี้ยังตักเตือนมนุษย์ให้สนใจจริยธรรมและบทบาทของผู้ชายและผู้หญิงในครอบครัวชาวจีน

วรรณกรรมของเฟิร์ล เอส. บัค สะท้อนภาพต่าง ๆ ของครอบครัวชาวจีน เช่น ครอบครัวชาวจีนนิยมอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ พ่อแม่รักลูกชายมากกว่าลูกสาว มีความเชื่อที่หลากหลาย ฯลฯ ในวรรณกรรมของเฟิร์ล เอส. บัค แปลโดย สันตสิริ ยังสะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกครอบครัวชาวจีนมีคุณธรรมต่าง ๆ ที่ดั่งงาม และครอบคลุมทุกด้านของชีวิต ซึ่งสมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้และถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษจนสืบทอดต่อกันมารุ่นต่อรุ่น คุณธรรมที่ดั่งงามเป็นสิ่งที่ดีและจะช่วยสั่งสอนความดี ความงามและความเรียบร้อยในการดำเนินชีวิตรวมไปถึงทั้งความคิด การพูดจา พฤติกรรม ฯลฯ ให้แก่สมาชิกครอบครัวทุกคน การมีคุณธรรมที่ดีจะช่วยให้การดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความสุขและเป็นระบบ เป็นสิ่งที่ดั่งงาม และจะช่วยให้ทุกคนไม่มีความผิดพลาดและไม่หลงทาง

นวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แปลโดย สันตสิริ ได้กล่าวถึงภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวชาวจีน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว และคุณธรรมที่ดั่งงามต่าง ๆ ของชาวจีนได้อย่างน่าสนใจ ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติ ซึ่งศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่องภาพสะท้อนครอบครัวชาวจีนในนวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แปลโดย สันตสิริ ที่สะท้อนภาพครอบครัวชาวจีนทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างคนที่อยู่ในครอบครัว การดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ค่านิยม สถานภาพของชาวจีน ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจในครอบครัวชาวจีนผ่านสายตาและทรรศนะของนักเขียนชาวตะวันตกได้ละเอียดและลึกซึ้งมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวชาวจีนในนวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แปลโดย สันตสิริ
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้ชายและผู้หญิงในครอบครัวชาวจีนในนวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แปลโดย สันตสิริ

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีสมมุติฐานดังนี้

- 1.3.1 นวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แปลโดย สันตสิริสะท้อนภาพครอบครัวชาวจีนทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างคนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน สะท้อนภาพการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ค่านิยม และสถานภาพของชาวจีนได้อย่างโดดเด่น
- 1.3.2 บทบาทของผู้ชายและผู้หญิงในครอบครัวชาวจีนในนวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แปลโดย สันตสิริ มีบทบาทหน้าที่ในครอบครัวที่แตกต่างกัน แต่ทั้งผู้ชายและผู้หญิงมีบทบาทช่วยกัน ทำให้ครอบครัวชาวจีนอยู่อย่างมั่นคงและเจริญก้าวหน้า

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยสองด้านคือ ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคนในสังคม

1.4.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

นวนิยายมาจากสังคม สังคมเป็นแหล่งที่ผลิตนวนิยาย นวนิยายเป็นกระจกเงาสท้อนภาพสังคมตามข้อเท็จจริงและสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของยุคสมัยนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน เพราะว่่านักเขียนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมซึ่งได้สัมผัสประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความคิด ค่านิยมจากสังคมจริง เพราะฉะนั้นนวนิยายจึงเป็นกระจกสะท้อนให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพสังคมโดยผ่านวรรณกรรมอย่างมีประสิทธิภาพได้

1.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคนในสังคม

ทุกคนที่อาศัยอยู่ในสังคมมีบทบาทและหน้าที่ต่อสังคมกันอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือว่าผู้หญิง อยู่ในฐานะอะไรก็ตาม ล้วนมีบทบาททั้งด้านการดำเนินชีวิต การทำงาน ปฏิบัติหน้าที่ ฯลฯ ทุกคนร่วมมือช่วยเหลือกัน ทำให้บุคคลอยู่ในสังคมอย่างมั่นคงและช่วยสังคมให้เจริญก้าวหน้า

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

นวนิยายของเพิร์ล เอส. บัค แพลโดย สันตสิริ มีทั้งหมดมี 13 เล่ม ได้แก่ 1) เมียหลวง 2) หัวอกแม่ 3) เมียน้อย 4) ชาตีหรือซู้ 5) นักปฏิวัติหนุ่ม 6) ทาสประเพณี 7) ทรัพย์ในดิน 8) สายโลหิต 9) บ้านแตก 10) ขวัญใจนายโจร 11) ศัตรูที่รัก 12) พันธมิ่งกร 13) ค่านันสัญญา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะเล่มที่น่าเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ ฯลฯ ของครอบครัวชาวจีนไว้อย่างโดดเด่น จำนวน 6 เล่ม ดังต่อไปนี้

- 1) เมียหลวง 2) เมียน้อย 3) หัวอกแม่ 4) ทรัพย์ในดิน 5) สายโลหิต 6) บ้านแตก

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ภาพสะท้อน หมายถึง สภาพของสังคมที่นักเขียนถ่ายทอดไว้ในวรรณกรรมต่าง ๆ เช่น ค่านิยม เหตุการณ์ คุณธรรม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ อาชีพ การดำเนินชีวิตของคนในสังคม เป็นต้น

1.6.2 ครอบครัว หมายถึง หน่วยหนึ่งของสังคมซึ่งประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อยู่ร่วมบ้านเดียวกันช่วยกันดูแลรักษาและออกค่าใช้จ่ายภายในบ้านร่วมกัน

1.6.3 นวนิยาย หมายถึง คำศัพท์ใหม่ที่ใช้เรียกรวมประเภทเรื่องสมมุติที่แต่งเป็นร้อยแก้วขนาดยาวตามแบบตะวันตก ซึ่งในภาษาไทยแต่เดิมเรียกว่า เรื่องอ่านเล่นหรือเรื่องประโลมโลก มีความหมายแปลตามตัวอักษรว่า นิยายแบบใหม่หรือเรื่องเล่าแบบใหม่

1.6.4 บทบาทหน้าที่ หมายถึง ภาระรับผิดชอบของมนุษย์ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่จะต้องปฏิบัติตามสถานภาพในครอบครัวและสังคมที่ตนดำรงอยู่

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.7.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

1.7.2 ศึกษาชีวประวัติและนวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แพลโดย สันตสิริ จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7.3 ศึกษานวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แพลโดย สันตสิริ

1.7.4 คัดเลือกนวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แพลโดย สันตสิริ เฉพาะเล่มที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวไว้อย่างโดดเด่น จำนวน 6 เล่ม 1) เมียหลวง 2) เมียน้อย 3) หัวอกแม่ 4) ทรัพย์ในดิน 5) สายโลหิต 6) บ้านแตก

1.7.5 วิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวชาวจีนในนวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แพลโดย สันตสิริ

1.7.6 วิเคราะห์บทบาทของผู้ชายและผู้หญิงในครอบครัวชาวจีนในนวนิยายของเฟิร์ล เอส. บัค แพลโดย สันตสิริ

1.7.7 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ทำให้เข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม วรรณกรรมต่าง ๆ ที่ศึกษา สะท้อนภาพสังคมจีนไว้อย่างชัดเจนและน่าสนใจ หากทำความเข้าใจในความสัมพันธ์ดังกล่าวก็จะเข้าใจสังคมจีน ครอบครัวชาวจีนดียิ่งขึ้น

1.8.2 ทำให้เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของคนในสังคมว่าไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงย่อมมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่ไม่ว่าผู้ชายหรือว่าผู้หญิงก็มีบทบาทช่วยให้สังคมพัฒนาก้าวหน้า ให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข

1.8.3 ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม วรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคมจีนในด้านรูปธรรมและนามธรรมให้แก่ผู้อ่าน ผู้อ่านได้เรียนรู้สังคมจีนในสมัยนั้น ๆ ซึ่งแตกต่างจากสังคมที่ผู้อ่านอาศัยอยู่ เพื่อทำความเข้าใจในสังคมอื่น ๆ ที่อยู่บนโลกด้วยกัน